

MEDNARODNI STATISTIČNI INSTITUT:OD TOKIA 87 DO PARIZA 89.

Mednarodni statistični inštitut (MSI) je samostojno mednarodno združenje za razvoj in izboljševanje statističnih metod in njihove uporabe v svetu. Ta cilj si MSI prizadeva doseči s spodbujanjem mednarodnega povezovanja statistikov in statističnih društev, s spodbujanjem pouka statistike in statističnega izobraževanja ter s širjenjem statistične kulture nasploh, s študijem statistične teorije in z raziskovalnim delom, s širjenjem uporabe najprimernejših statističnih podatkov in statističnih metod, z doseganjem mednarodne primerljivosti statističnih podatkov ter z zavzemanjem za jasno in korektno uporabo statistike nasploh.

O delu MSI v preteklosti in njegovem predzadnjem, 46. zasedanju v Tokiu leta 1987 je objavil poročilo Janez Malačič v 26. številki Statističnega biltena Statističnega društva Slovenije. Sama sem se udeležila 47. zasedanja MSI, ki je potekalo od 29. avgusta do 6. septembra v centru Porte de la Vilette v Parizu.

V tem poročilu nameravam predstaviti delo MSI od Tokia 87 do Pariza 89 in dogajanje na 47. zasedanju v Parizu.

Zasedanja MSI, ki so organizirana v dveletni periodiki, so gotovo najpomembnejša akcija tega združenja. V obdobju med zasedanji pa se odvijajo permanentne aktivnosti, ki jih lahko obravnavamo v štirih skupinah; raziskovalna dejavnost, izobraževalni program, publikacijska dejavnost in delo v sekcijah.

Nosilec raziskovalne dejavnosti je International Statistical Institute Research Center, ki je bil ustanovljen konec šestdesetih let. V zadnjem obdobju se je dejavnost tega centra osredotočila predvsem na demografske raziskave, posebej na vprašanja fertilitnosti in na problematiko zaščite statističnih podatkov in statistiko okolja.

Izobraževalni program poteka v veliki meri ob podpori Unesca. V letu 1987 so objavili publikacijo o izobraževanju statistikov po svetu (The Training Statisticians Round the World), v Budimpešti pa je bilo leta 1988 posvetovanje o izobraževanju učiteljev statistike. Trenutno pa je v teku projekt o pouku statistike s pomočjo video kaset. Podrobnejše informacije objavlja Statistical Education Newsletter.

V okviru publikacijske dejavnosti MSI izhaja strokovna revija

International Statistical Review ,recenzije, pri čemer večina ni starejših od 8 do 9 mesecev po prejemu knjige , pa so objavljene v posebni publikaciji Short Book Reviews. Večini je verjetno poznana publikacija Statistical Theory and Method Abstracts in Slovar statističnih terminov ,aktualne informacije o različnih aktivnostih MSI pa so objavljene v International Statistical Newsletter.

MSI je posebej razširil obseg svojega delovanja in dostopnost širšemu krogu statistikov z ustanovitvijo sekcij, v katere se je mogoče včlaniti brez dokaj zahtevnega procesa selekcije in izvolitev kot ga zahteva članstvo v samem MSI. Pogoj za članstvo v teh sekcijah je ustrezna strokovna usmerjenost in zainteresiranost in plačilo članarine (cca 40 DEM letno).

Te sekcije so naslednje:Bernoullijeva sekcija za matematično statistiko in verjetnost, Mednarodno združenje za statistično računalništvo, Mednarodno združenje statistikov anket ter Mednarodno združenje za uravno statistiko, ki se mu je po pariškem zasedanju pripojilo prej samostojno Mednarodno združenje za regionalno in urbano statistiko.

Podrobnejši program aktivnosti, ki jih MSI v okviru teh sekcij pripravlja za naslednje obdobje , in praktični napotki za včlanjenjene v katero od naštetih sekcij bodo objavljeni v 29.št.Statističnega biltena Statističnega društva Slovenije.

Po stanju junija 1989 je iz Jugoslavije v MSI pet članov , trije pa so predlagani za sprejem od skupno 1088 sprejetih in "čakajočih " članov. V sekciji za uradno statistiko, ki je imela marca 1989 503 člane, v katero sem se včlanila , pa je bil doslej iz Jugoslavije vključen le Miloš Macura.

In kako je bilo v Parizu? Jugoslovanska udeležbe je bila v Parizu bistveno številnejša kot pred dvema letoma v Tokiu z dvema udeležencema. Na seznamu udeležencev je bilo petnajst predstavnikov Jugoslavije ,pri čemer je bilo zastopstvo z izjemo moje prisotnosti omejeno na Beograd in Novi Sad. Večina jugoslovanskih udeležencev je nastopila na kongresu s prispelimi referati s področja teoretične statistike.

Sicer pa je bil Pariz 89 festival svetovnega znanja na področju teoretične in aplikativne statistike v tem trenutku.Nekaj podatkov : približno 1500 udeležencev iz več kot 80 držav.Od 30.avgusta do 8.septembra ,torej v osmih dneh vsako dopoldne in popoldne tri formalne seje s (praviloma ) štirimi vabljenimi referati in dvema vabljenima diskutantom in istočasno 5 do 7 sej z vsaj petimi tako imenovanimi prispelimi referati. Seje niso

potekale edino v soboto popoldan in v nedeljo ter v terminih, rezerviranih za plenarni zasedanji skupščine MSI in za specialno sejo.

Na tej seji so svoje referate predstavili ugledni svetovni statistiki na osnovi posebnega povabila predsednika MSI Ivana Fellegija, kanadskega statistika madžarskega porekla. Ta čast je pripadla B.B. Mandelbrotu s predavanjem o fraktalih in metodah njihovega ocenjevanja, C.C. Heydeju iz Avstralije, ki je govoril o kvazi verjetju in in optinslnosti pri ocenjevanju funkcij, bivša predsednica madžarskega statističnega zavoda in predsednica sekcije za uradno statistiko V.Nyitrai pa je razpravljala o možnostih kompleksne analize ekonomskih in socialnih procesov. Na tej seji so bile podeljene tudi nagrade za najboljše prispevke mladih statistikov iz dežel v razvoju.

Vseh (po moji oceni) približno 700 povabljenih in povzetkov prispelih referatov je obavljenih v petih knjigah.

Vse teme ,obravnavane v teh referatih , lahko razvstimo v nekaj tematskih področjih:

- teme , povezane z akcijami uradne statistike, (na primer, kot hommage francoski revolúciji: statistična metodologija v Evropi 1789-1899; vprašanje popisov prebivalstva , anket za gospodarstva in kmečka gospodarstva, metode in podatki za ocenjevanje sive ekonomije, odnosi med uradno statistiko, javnostjo in mediji);

- precej sej, zlasti formalnih ,je bilo namenjenih problemom in možnostim ,ki jih v statistiki prinaša uporaba računalnika in vprašanjem informatizacije statistike,posebej odzivno in atraktivno je bilo predavanje o dinamičnih prezentacijah multivariatnih podatkov.

- relativno malo formalnih sej je bilo namenjenih temam teoretske statistike. To vrzel pa so dodobra izpopolnili s celo vrsto neformalnih sej ,ki so pokrili pravzaprav vsa relevantna in aktualna področja teoretske statistike.

- tudi teme s področje aplikacije statističnih metod so bile več ali manj obravnavane na neformalnih sejah, četudi so nekateri vabljeni referati obravnavali takšna vprašanja kot na primer stohastično modeliranje v molekularni biologiji, epidemologija in javno zdravje, metode za kompleksno analizo socialnoekonomskih podatkov podatkov itd.

- pariški kongres statistikov se seveda ni mogel izogniti obravnavi aktualnih družbenih tem , ki pomenijo za statistiko nov izziv in novo obveznost : problem rasti velikih mest v deželah tretjega sveta, statistika okolja in ekologije, aids, statistika zemlje in ozračja, merjenje storitev in podobno.

- svoje mesto pa so na kongresu našle tudi razprave o pouku

statistike.

Strokovni del zasedanja je dodatno bogatil še pester dopolnilni program s knjižnimi razstavami založniških hiš, specializiranih za statistiko in sorodna področja ; vrsta državnih statističnih uradov je razstavila svoje publikacije; mogoče si je bilo ogledati različne prezentacije softverske opreme in baz podatkov, hkrati pa se je odvijala množica formalnih sestankov sekcij in neformalnih strokovnih srečanj. Skratka, za udeleženca pariškega zasedanja je bilo gotovo težko vprašanje, kaj izmed množice razpoložljivega izbrati in kaj izpustiti oz. zamuditi. Pri takih odločitvah je slejkoprej odločujoča strokovna usmerjenost in strokovni interes , zato bi bil vsak poskus ocene strokovnega dela zasedanja nujno subjektivno opredeljen in parcialen, omejen na področje ekonomske statistike, s katerim se sicer ukvarjam.

Splošni vtis in spoznanje, ki mi ga je utrdil Pariz 89 skozi vse oblike kontaktov ,pa je, da pomen in vloga statistike v današnjem svetu nesporno narašča in da ima v večini držav bistveno drugačen, uglednejši status kot pri nas. Statistika postaja vse bolj samostojna znanstvena disciplina, ki se hkrati razvija in bogati z informacijsko tehnologijo. Zagotovo je ravno uporaba statističnih metod s pomočjo računalnika bistveno prispevala k pomembnim spoznanjem in napredku prenekaterih drugih področij.

Nova sodobna, materialna osnova dela statistikov odpira torej prej neslutene možnosti aplikacije in preverjanja statističnih metod in razvoj področij njihove aplikacije. Hkrati pa odpira nove probleme, kajti razpoložljivi računalniški softver omogoča pravzaprav vsakomur aplikacijo še tako zahtevnih statističnih metod, ne da bi terjal od uporabnika tisti nivo znanja statističnih metod in poznavanja kvalitete uporabljenih podatkov, ki je neobhoden za korektno uporabo statistike. Uspeh v znanstvenih naporih lahko zagotavlja le partnerstvo in ne zgolj konzultantstvo statistikov v krogu :produkcija statističnih podatkov -teoretična statistika -aplikativna statistika - področje uporabe statistike.

Ali kot opozarja L. Kish, predsednik združenja ameriških statistikov: življenje statistikov je življenje v simbiozi, v sožitju.